LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOO / KOH
Altti Iiskola, puh +358504304876

Eduskunta, Liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto
22.3.2022

E 24/2022

Valtioneuvoston selvitys: Rautatieliikenteen valtiontukisuuntaviivat

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä asiantuntijalausuntoa asiasta E 24/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Rautatieliikenteen valtiontukisuuntaviivat.

Euroopan komissio on aloittanut rautatieyrityksille myönnettäviä valtiontukia koskevien vuoden 2008 suuntaviivojen (”rautatieliikenteen suuntaviivat”, 2008/C 184/07) uudistamisen. Komissio käynnisti joulukuussa 2021 julkisen kuulemisen, joka päättyi 16. marraskuuta 2022. Komissio tulee arvioimaan nykyisiä rautatiesuuntaviivoja kyselystä saadun palautteen perusteella osana valtiontukipolitiikan toimivuustarkastusta. Rautatieliikenteen suuntaviivoja tarkistetaan kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategiassa määriteltyjen toimintapoliittisten painopisteiden mukaisesti. Uudet rautatiesuuntaviivat on määrä hyväksyä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Rautateiden valtiontukisuuntaviivojen tarkoituksena on komission mukaan antaa ohjeistusta ja määrittää edellytykset, joiden perusteella rautatieyrityksille myönnettyä valtiontukea voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvana ja yhdenmukaisena valtiontukisääntelyn kanssa. Rautatieyritysten lisäksi suuntaviivoja sovelletaan kaupunki- ja seutuliikennettä sekä alueellista matkustajaliikennettä harjoittaviin yrityksiin.

Suuntaviivojen uudistaminen on tiedonannon mukaan tarpeellista, jotta liikenteen yhteensovittamiseksi tarkoitetut ohjeet vastaisivat markkinoiden nykytilaa ja tarpeita sekä edistäisivät politiikkatavoitteita, jolla pyritään kulkumuotosiirtymään kohti kestävämpiä liikkumismuotoja.

Suomi ei ole aikaisemmin hyödyntänyt nyt uudistettavia rautatieliikenteen suuntaviivoja, eikä niiden soveltamiselle ole tällä hetkellä tunnistettua tarvetta. Suuntaviivat ovat uudistuksen jälkeen voimassa toistaiseksi, minkä vuoksi on mahdollista, että suuntaviivojen soveltamiselle herää tulevaisuudessa tarve. Tästä syystä eduskunnan kannan muodostaminen on katsottu tarpeelliseksi jo uudistustyön alussa.

On tärkeää, että suuntaviivojen uudistamisen yhteydessä ohjeisiin mahdollisesti tehtävät muutokset arvioidaan perusteellisesti, jotta vältytään kilpailun vääristymiseltä. Suomen markkinoiden näkökulmasta katsottuna suuntaviivoja ei tulisi laajentaa tavaraliikenteen osalta, koska jo nykyisin käytössä olevia tukitoimia voidaan pitää riittävinä ja ylimääräisten

tukitoimien mahdollistaminen saattaisi vääristää kilpailua tavalla, jota ei voida pitää perusteltuna unionin yleisen edun näkökulmasta.

Tuki liikkuvan kaluston hankintaan tai nykyaikaistamiseksi tulisi katsoa myös jatkossa sisämarkkinoille soveltuvaksi tueksi. Liikkuvan kaluston hankintaan ja uudistamiseen kohdistetulla tuella voidaan katsoa olevan positiivisia vaikutuksia rautatieliikenteen kilpailukykykyyn verrattuna kulkumuotoihin, joiden aiheuttamat negatiiviset ulkoisvaikutukset (etenkin ympäristö-, ilmasto- ja turvallisuusvaikutukset) ovat suurempia verrattuna rautatieliikenteeseen. Suoraan rautatieyrityksille myönnettävän kalustotuen lisäksi tuen kohdistaminen erilliselle kalustoyhtiölle tulisi sallia.

EU:n valtiontukipolitiikka tukee EU:n talouskasvua parhaiten, kun se kohdentaa yritystuet EU:n yhteisen edun mukaisiin tavoitteisiin ja markkinoiden toimintapuutteisiin kilpailua vähiten vääristävällä tavalla. Riittävän tiukka valtiontukipolitiikka ja tehokas valtiontukien valvonta on tärkeää paitsi sisämarkkinoiden toimivuuden myös Suomen ja Euroopan kilpailukyvyn näkökulmasta.

Altti Iiskola
Neuvotteleva virkamies

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi